

HAJDÚNÁNÁS

Ifjúsági Stratégiai Kon koncepció

2016-2026

H R O D
Közösségi Gazdaság- és
Társadalomfejlesztési Központ

Hajdúnánás ifjúságának részvételével

Hajdúnánás Városi Önkormányzat
2016

Ifjúsági stratégiai koncepció

Hajdúnánás Városi Önkormányzat

2016-2026

Hajdúnánás Városi Önkormányzat
Hajdúnánás
2016

Az Ifjúsági stratégiai koncepciót a Hajdúnánás Városi Önkormányzat megbízásából készítette:

A stratégiai munkacsoport tagjai

A munkacsoport vezetője: Szólláth Tibor polgármester

Dr. Csiszár Imre
alpolgármester

Dr. Dráviczky Gyöngyi
csoportvezető

Szilágyi Bernadett
munkatárs

Stratégiai tanácsadó partnerek

Ditzendyné Frank Mariann
senior tanácsadó

Ditzendy Károly Arisztid
vezető tanácsadó

Cs. Nagy Ágnes
senior tanácsadó

Biró Gergő
asszisztens

Fejes Annamária
közösségi tanácsadó

Az ifjúsági munkacsoportok tagjai

Az ifjúsági helyzetelemzést, a jövőképzést, a célokat és feladatokat megfogalmazó munkacsoport tagjaiként közreműködő fiatalok:

Balogh Enikő, Bata László, Berki Szabina, Berki Szabina, Borbély Csenge,
Borbély István, Borbély Máté, Bózsár Enikő, Daróczy Panna, Deák Lizandra, Deáki Ferenc,
Deli Daniella, Deme Ádám, Dózsa Dániel, Gombos Fanni, Hajdu Andrea, Horga Erika,
Horváth Ádám, Horváth Evelin, Horváth Imre, Horváth Ivett, Horváth Tamás, Juhász Letícia,
Kiss Angelika, Kiss Antónia Enikő, Kiss Regina, Kiss Szabina, Kiss Zoltán, Kiss Zoltán,
Kovács Andor, Kovács Nikolett, Kovács Zsolt, Lakatos Ádám, Magi Angyalka Rebeka,
Magi Róbert, Majoros Márk, Máró Bálint, Máró Eszter, Máró Fanni, Molnár Szilvia, Nagy Evelin,
Nagy Fanni, Nagy Vanessza, Németh Julianna, Oláh Erzsébet Bettina, Ormós Evelin,
Ötvös Edit Emese, Pál-Kovács Tekla, Papp Dávid, Patrick Ádám, Péntek Brigitta, Péter Bettina,
Polyák János, Pózmán Petra, Reszegi Ferenc, Reszegi Regina, Ruzsom Gergő, Sepsi Dániel, Szabó
Anikó, Szojka Inez, Szurkos Dávid, Topa Martin, Tóth Gábor, Tóth Gergely, Tóth Richárd,
Váradi Emese, Varga Hajnalka, Varga Julianna, Vitényi Vanessza

© Hajdúnánás Városi Önkormányzat 2016
Minden jog fenntartva

Tartalom

1. Előzmények, keretek	6
Előzmények	6
A stratégiai koncepció indokoltsága, célja	6
A stratégiai koncepció indokoltsága	6
Az ifjúsági stratégia célja	10
Pár szó az ifjúságfejlesztésről	11
A munka módszerei	14
A közösségi tervezés	14
A koncepció szerkezete	15
2. Helyzetelemzés	17
Szakértői helyzetelemzés	17
Általános helyzetértékelés	18
Tematikus helyzetelemzés	23
Ifjúsági helyzetelemzés	27
Általános helyzetkép	27
Tematikus helyzetkép	29
3. Fiatalok Nánáson 2015-2025	32
Ifjúsági jövőkép, hosszú távú stratégiai célok 2015-2025	32
Ifjúsági koncepció 2015-2020	33
Szabadidő, közösségi programok, terek	34
Együttműködés, kommunikáció, részvétel	35
Oktatás, képzés	36
Pályaválasztás, munkaerőpiac, karrier	36
Gazdaság, vállalkozások	37
Ifjúsági cselekvési terv 2016	37
Ábrajegyzék	41

1. Előzmények, keretek

Előzmények

Hajdúnánás Ifjúsági stratégiai koncepciója 2015 őszén készült, a Hajdúnánás Városi Önkormányzat képviselő-testületének kezdeményezésére. A stratégiát a polgármesteri hivatal megbízásából a HROD Közösségi Gazdaság- és Társadalomfejlesztési Központ készítette. A közös munka azért kezdődött el, mert a település vezetése felelősséget érez a fiatalokért, fontosnak tartja megismerni a korosztály elvárásait, sajátosságait.

Hajdúnánás önkormányzata a települést érintő lényeges kérdésekben kulcsfontosságúnak tekinti az ifjúságot, a település jelenlegi működése és fenntartható fejlesztése érdekében elengedhetetlen erőforrásként kezeli őket. Ezt a szemléletet követve kívánja a fiatalokat a jövőben aktívabban, egyenrangú partnerként bevonni az őket érintő kérdések megválaszolásába, a velük kapcsolatos döntések párbeszédén, együttműködésen alapuló meghozatalába.

A HROD Közösségi Gazdaság- és Társadalomfejlesztési Központ munkatársai a közös tervezés során figyelembe vették, hogy az új generációk életritmusa, közösségi kapcsolatai, életmódja eltér a korábbi generációkétól. Az eltérő korosztályi sajátosságokra nem problémaként, hanem lehetőségként érdemes tekinteni. A települési vezetők és a szakértők egyetértettek abban, hogy a fiatalokkal való munka, a velük való törődés hosszú távú befektetés. A stratégia koncepció ennek szellemében született meg és formálódik majd a jövőben.

A stratégiai koncepció indokoltsága, célja

A stratégiai koncepció indokoltsága

A globális kihívásokat is figyelembe véve, de elsősorban a helyi szükségletekre fókuszálva kezdtük meg Hajdúnánáson, 2015 novemberében, a helyi fiatalokkal közösen az ifjúsági stratégia megalkotását. Kiindulópontunkat mindazok a helyben is megfigyelhető jelenségek, kihívások adták, melyek hazánk számos településén tetten érhetőek. Ellentmondásos jelenség például, hogy a munkavállalás és családalapítás küszöbén álló

fiatalok egy része elköltözik a településről, akár külföldre, akár a fővárosba, másik vidéki nagyvárosba, mert helyben nem találják meg az általuk vágyott lehetőségeket. Például a felsőfokú oktatásba való bekapcsolódás, speciális szakképzéshez való hozzáférés érdekében, a jobb elhelyezkedési lehetőségek reményében. Ugyanakkor jellemző tapasztalat, hogy az iskoláskorú fiatalok jó része nem él a település által biztosított lehetőségekkel, nem ismerik azokat, így például a rendelkezésre álló közösségi tereket nem használják ki, csekély érdeklődés mellett zajlik jónéhány, a korosztályt célzó program.

A stratégiaalkotás során kiemelt szerepet kapott, hogy a fiatalok életére meghatározó hatást gyakorló jelenségek mélyebb okainak feltárjuk, ugyanakkor olyan közös gondolkodási és tervezési folyamatot kezdeményezzünk, melynek eredményeként a fiatalok igényeiket, változtatási és fejlesztési javaslatokat a település vezetői irányába artikulálni tudják.

A stratégiát meghatározó társadalmi-gazdasági keretek, szükségletek

A „jövőt meghatározó” fogalmak, szemléletek közül hármat emelünk ki. Választásunk nem önkényes: a települési és térségi fejlesztő-tanácsadó munka tapasztalatai, a társadalom- és gazdaságfejlesztés témaköreivel foglalkozó szakmai-módszertani tanulmányok végkövetkeztetései és a társadalmi-gazdasági fejlődés lehetséges és szükséges irányjaival foglalkozó írások mind afelé mutatnak, hogy a **közösségi kultúra**, a „**glokális**”, a globális és lokális nézőpontot ötvöző gondolkodásmód, illetve a **társadalom- és a gazdaságfejlesztés szinergiája**, egymással összehangolt alakításának szemlélete alapjaiban fogja meghatározni jövőnket.

KÖZÖSSÉGI KULTÚRA

A közösségek fontosságát, az egyéni fejlődésben, pl. a szocializációs, tanulási folyamatokban, a különböző kompetenciák elsajátításában, megerősítésében betöltött meghatározó szerepét egyre több szakember és szakmai közösség ismeri fel. A valódi szemléletváltás azonban máig várat magára. A közösségek ki-, illetve újraalakulását elősegítő, az egyéni teljesítmény helyett az együttműködésekre építő, a közösségi gondolkodást és cselekvést megerősítő módszertanok még mindig az innováció kategóriájába tartoznak.

A közösségek, a közösségi gondolkodás megerősödése, megerősítése azonban – nem túlzás leírni ezt – jövőnk záloga. Szükséges ugyanis, hogy mindannyiunk helyi társadalmi beágyazottsága tudatosuljon, meglévő készségeink megerősödjenek, együttműködésünk és

szolidaritásunk fejlődjön, egyre inkább képesek legyünk közösen és önállóan szervezett, általunk elhatározott cselekvésekre:

- érdekeink megfogalmazására és képviselésére, az általunk választott önkormányzati és országgyűlési képviselők munkájának kontrolljára és befolyásolására;
- településünk, térségünk fejlődési irányainak meghatározására, illetve az erről szóló viták kezdeményezésére, az azokban való eredményes részvételre;
- a rendeltetésük szerint minket szolgáló szociális, oktatási, egészségügyi, közművelődési stb. intézmény tevékenységének igényeinkhez, szükségleteinkhez igazítására, működtetésükben való részvételre;
- a terveink megvalósításához, vállalkozásink elindításához, fejlesztéséhez szükséges tudásunk, pénzünk, kapcsolataink stb. egyesítésére;
- de akár szűkebb környezetünk tisztaságának és biztonságának megőrzésére is.

Kulcskérdés, hogy a felnövekvő generációk tagjai milyen mértékben élnek majd individuális vagy közösségi életet, követnek egyéni vagy közösségi stratégiákat, és nem utolsósorban közösségeik milyen értékeket közvetítenek, adnak majd át az utódaik számára. A közösségek megerősödését szolgáló folyamatok, programok értelme és haszna abban van, hogy a közösségi stratégiák mentén való gondolkodás képessége minél többükben kialakuljon.

GLOKALITÁS

A globális fogalma a globális és a helyi, lokális folyamatok összefüggésrendszerét takarja. Kiindulópontja az a felismerés, hogy a globalizáció, mint jelenség ellen nem küzdeni kell, hanem adottságként elfogadva kihasználni annak előnyeit, illetve időben felkészülni szükségszerű következményeire. A felismerés nem új keletű, aktív kezdeményezések azonban – hasonlóan a „közösségi kultúra” témakörében megfogalmazottakhoz – nem következtek, következnek ebből. Magyarországon még napjainkban is csak egy szűk elit rendelkezik azokkal az információkkal, tudásokkal, kompetenciákkal, amelyek elengedhetetlenek a globalizációban rejlő lehetőségek kiaknázásához.

A „*gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan*” elv már-már közhelyszerűvé vált. A globális viszont nem valami megfoghatatlan, tudományos fogalomrendszer, hanem mindennapjaink része. Például a helyi szakembereket, dolgozókat foglalkoztató vállalkozás csak akkor lehet hosszú távon sikeres, és biztosíthatja ezáltal családok megélhetését, ha világosan meg tudja határozni helyét a hazai és az európai piacon, ha egyértelmű viszonyrendszert tud kialakítani a globális piaci szereplőkkel. A „viszonyrendszer” azonban

nem azt jelenti, hogy pl. multinacionális vállalatok beszállítója kell, hogy legyen, sokkal inkább azt, hogy – ismerve a globális trendeket és a helyi igényeket – megtalálja azokat a piaci réseket, amelyeket – helyismeretére alapozva – egyedül ő képes betölteni.

A globális fogalomrendszere mindennapjaink része, és szerepe csak erősödni fog. A közösségek, a közösségi gondolkodás témájához hasonlóan kulcskérdés, hogy napjaink fiataljai értik-e ezt a fogalmat, de ami még fontosabb: részévé tudják-e tenni mind életpályájuk tervezésének, mind például az általuk irányított szervezet, intézmény vagy éppen saját vállalkozásuk stratégiája kialakításának.

Különös fontosságot ad a kérdésnek az, hogy a ma fiataljai fogják meghatározni, merre halad majd hazánk 15-20 év múlva. A napjainkban az életre készülő középiskolások, felsőoktatási hallgatók, pályakezdők lesznek majd azok, akik:

- óvópedagógusként, tanítóként, tanárként meghatározó segítők lesznek a felnövekvő generáció világról alkotott képének kialakulásában;
- szociális munkásként krízisbe került embereknek és családoknak adnak majd tanácsot, vagy egy-egy szociális intézmény vezetőjeként tárgyalnak önkormányzatokkal, foglalkoztatókkal;
- művelődésszervezőként, közösségfejlesztőként segítenek, támogatnak, vezetnek egy-egy közösséget;
- minisztériumokban, önkormányzatoknál különböző feladatkörökben készítenek majd elő mindannyiunk életét meghatározó jogszabályokat és az azokban foglaltak megvalósítását szolgáló költségvetéseket;
- vagy éppen a sajtó munkatársaiként formálják mindannyiunk véleményét, gondoskodnak tájékoztatásunkról;
- mi több, talán vállalkozóként, cégvezetőként hoznak olyan döntéseket, amelyek emberek, családok, közösségek életére vannak meghatározó hatással.

Kulcskérdésnek tartjuk, hogy e munkakörökben – és természetesen számos egyéb helyen – milyen szempontok szerint hozzák meg majd döntéseiket a ma fiataljai: összeegyeztetik-e, illetve segítenek-e másoknak, hogy összeegyeztessék az egyén és a közösség érdekeit, és a látják-e, láttatják-e, illetve értik és megértetik-e majd a globális és a helyi folyamatok, irányok közötti összefüggéseket.

A TÁRSADALOM- ÉS GAZDASÁGFEJLESZTÉS SZINERGIÁJA

A társadalom és a gazdaság alakításának egymástól való elválaszthatatlansága a helyi jövőtervezés axiómája: a gazdasági folyamatok, eredmények alakítói, megalkotói mi magunk vagyunk, a helyi közösség, a helyi társadalom, létünk pedig elképzelhetetlen a gazdasági,

gazdálkodási folyamatok, illetve azok kimenetei, létrehozott értékei nélkül. Az előbbi állítás azonban valamiért elveszíti egyértelműségét vagy hangoztatása – a közösségi folyamatokra építő módszertanokhoz hasonlóan – innovációnak, már-már paradigmaváltásnak minősül, mikor települések, térségek, országok vagy nemzetközi szervezetek gondolkodnak, készítenek és valósítanak meg fejlesztési stratégiákat.

A problematikát jó példázzák az utóbbi évek költségvetési vitái, melyek során minden évben egymással szembenállóként, amolyan versenytársakként kerültek bemutatásra a gazdaság és társadalom fejlődését szolgáló célok és források. Gondoljunk csak a szociális kiadások vs. adócsökkentés vagy a lokális piacok, társadalmi vállalkozások, kkv-k támogatása vs. multinacionális cégek beruházásait ösztönző támogatások problémáira. A viták jogosságát nem kérdőjelezhetjük meg, hangoztathatjuk azonban a bizonyosságot, hogy a megoldás nem az egyszerű forrásátcsoportosításokban, hanem az összefüggések, a szinergia megteremtésében rejlik – akár nemzeti, akár térségi, helyi szinten.

Az ifjúsági stratégia célja

A közösségi tervezés gyakorlata, módszere nem idegen Hajdúnánáson, hiszen 2012-ben a település Integrált Városfejlesztési Stratégiája (IVS) is a közösségi bevonás módszerével készült. Az IVS azon az elképzelésen alapult, hogy a fejlesztési irányok meghatározása a helyben élők gondolatainak, szándékainak, terveinek ismeretében tehető a leginkább széleskörűvé. A helyzetet, a szükségleteket ugyanis senki nem ismeri náluk jobban. Ezt a bevált gyakorlatot alkalmaztuk az ifjúsági tervezésben is, és adtuk tovább a módszert a fiataloknak. Hiszen ők lesznek a jövő felnőttei, hajdúnánási polgárai, és akkor lesz elérhető település Hajdúnánás számukra, ha szükségleteiket, igényeiket is beépítjük a város jövőképebe.

Hajdúnánás vezetésének feltett szándéka, hogy a fiatalok és közösségeik tevékeny részesei legyenek a település életének. Az ifjúsági stratégiaalkotás során arra kaptunk felhatalmazást, hogy segítsünk megtalálni azokat a fiatalokat, akik Hajdúnánáson képzelik a jövőjüket és készek tenni is a településért. A „felnőtt” szakértők és segítők párbeszédet és együttműködést vállaltak abban is, hogy az új generáció tagjaival közösen tárják fel, hogyan lehet az itt élő fiatalokat a közösségi cselekvésekbe, ifjúsági munkába, illetve a település életébe bekapcsolni. A célok közül nagy hangsúlyt kapott a szándék, hogy a település iránt elkötelezett fiatalokból a későbbiekben aktív civil közösségek és felelősségteljes vállalkozások alakuljanak meg.

A stratégiai koncepció és a tervezési folyamat célja, hogy a fiatalok közéletbe és a város vezetésébe való bevonása által hosszú távon is biztosítani tudják a város fenntarthatóságát. Cél az is, hogy a jövőjüket tervező fiatalok számára a Hajdúnánáson való maradás élhető, sikerrel kecsegtető választás lehessen. Jelenleg ugyanis az a korábbiakban már vázolt helyzet áll fenn, hogy a középiskolát végző fiatalok, ha továbbtanulást fontolgatnak (akár felsőoktatási intézményben, akár speciális szakmai képzések keretében) akkor el kell hagyniuk a települést. Jó esetben ez csupán ideiglenes távollétet jelent, s a tanulmányaik befejeztével a fiatalok visszatérnek Hajdúnánásra, megszerzett tudásukat pedig helyben kamatoztatva járulnak hozzá a település fejlődéséhez. Mindazonáltal valós kockázatot jelent végleges elvándorlásuk a településről. További kockázati tényezőként van jelen, hogy a munka világába lépni kívánó fiatalok számára is kevesebb lehetőség, s szűkösebb jövedelmi kilátások adódnak helyben, mint a közeli nagyvárosokban, így például Debrecenben, Nyíregyházán, illetve távolabb, Budapesten vagy akár a nyugat-dunántúli megyékben. Országosan egyre erősödő trend a fiatalok külföldre vándorlása is, mellyel Hajdúnánáson is szembe kell néznünk.

A stratégiai koncepció műfajából adódó praktikus célja, feladata, hogy a szakértői helyzetelemzés tényeire, illetve a fiatalok által feltárt közösségi helyzetértékelésből kiindulva elénk tárja a generáció jövőképét. A középtávú koncepció az ifjúsági jövőképből kinyíló stratégiai területek, célok mentén rajzolódik ki. A célok elérése érdekében teendő konkrét lépések, tevékenységek, feladatok egy éves leltára adja végül a stratégiai koncepció jövő évre szóló cselekvési tervét.

Pár szó az ifjúságfejlesztésről

Az ifjúságfejlesztés témaköre elválaszthatatlan az ifjúsággal kapcsolatos stratégiai gondolkodás kérdésétől. A helyi, gyakorlatban is megvalósítandó ifjúságfejlesztési tevékenységek kulcsfontosságú eleme, kiinduló pontja lehet a fiatalok igényeit és jövőképét jól reprezentáló stratégia. Ugyanakkor a szűkebb és szélesebb hatókörű ifjúsági stratégiák egyik sikerkritériuma, hogy milyen segítséget adnak célzott közösség, település, térség, ország ifjúságfejlesztő tevékenységéhez.

Az ifjúságfejlesztést a fiatalokat segítő, támogató társadalmi alrendszerek működésén keresztül érdemes elsőként megközelíteni. Az ifjúság életében különböző központi feladatot ellátó szereplők – így pl. az oktatási-képzési rendszer, állam, önkormányzatok, ifjúsági és civil szervezetek, egyházak, kortárs csoportok, média stb. – együttműködésének, illetve azok

hatásainak összefüggéseire hívja fel a figyelmet a 2008-ban megfogalmazott Magyar Nemzeti Ifjúságpolitikai Riport.¹

„A modern társadalmakban – ide értjük a magyar társadalmat is – a mindenkori fiatal nemzedékek társadalmi felkészítését, tevékenységét és beilleszkedését sok és sokféle társadalmi intézmény és szervezet egyidejű működése hivatott biztosítani. Ennek csak az egyik eleme a család – melynek fontosságához aligha fér kétség – emellett azonban az oktatási-képzési rendszer, az állam, az önkormányzatok, az ifjúsági és civil szervezetek, az egyházak, a kortárs csoportok vagy a média is alapvető szerepet töltenek be a fiatalok életében és szocializálásában. Egyáltalán nem mindegy tehát, hogy a jelzett intézmények miként vannak ellátva erőforrásokkal, miként látják el funkcióikat, milyen a köztük lévő munkamegosztás és milyenek a kölcsönkapcsolataik, vagyis, hogy úgy önállóan, mint intézményrendszerként milyen hatékonysággal működnek együtt a fiatalok társadalmi felkészítésében-felkészülésében.”

Az ifjúságfejlesztés a fentiekben leírt együttműködések egyik lehetséges modellje. Az ifjúságfejlesztés alapvetően tehát egy szemlélet, illetve az annak megfelelően, az alapján megvalósított szakmai folyamatok, tevékenységek összessége. Célja elsődlegesen az ifjúságban rejlő erőforrások kibontásának és a korosztályok társadalmi integrációjának elősegítése, amely:

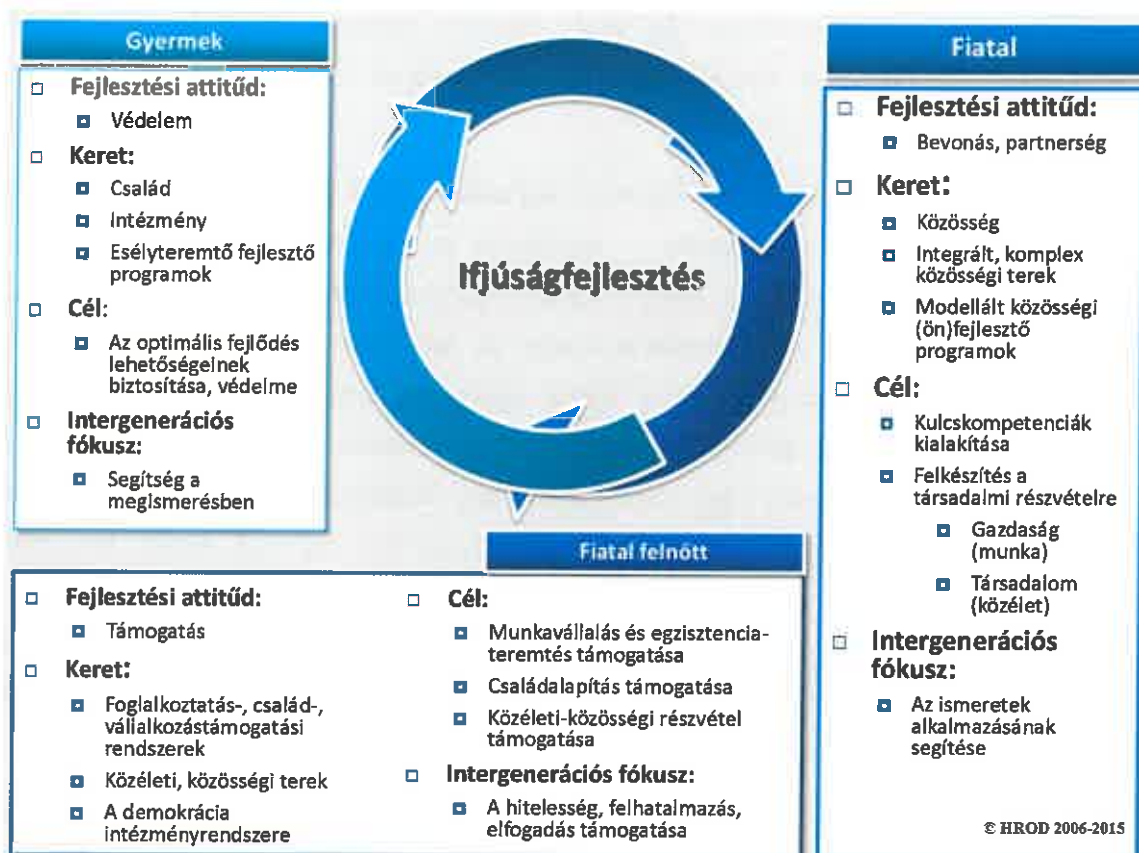
- a **gyerekek** tekintetében az optimális fejlődés lehetőségeinek biztosítása, segítése, mindezek védelme, a primer prevenció;
- a **fiatalok** esetében a társadalmi és gazdasági folyamatokban való aktív részvételre való felkészítés,
- a **fiatal felnőttek** kapcsán pedig a munkavállalás és egzisztenciateremtés, a családalapítás és a közéleti-közösségi részvétel támogatása.

Az ifjúságfejlesztés a felnövekvő generációk tagjaival, a gyerekekkel, a fiatalokkal és fiatal felnőttekkel való, az egyéni fejlesztést és a közösségi munkát is magában foglaló, lehetőség szerint családjaikat is bevonó folyamat, amelyben a gyerekek, a fiatalok és a fiatal felnőttek alakítók, aktív résztvevők, kezdeményezők.

Az ifjúságfejlesztés folyamatának különböző korosztályokat érintő elemei átlapolják egymást, illetve szorosan összefüggenek. A kör a gyermeküket váró, majd nevelő fiatal felnőtteknél záródik, illetve kezdődik újra. Az ifjúságfejlesztés tehát nem egy egyszeri munka, hanem egy folyamat, hiszen az újabb és újabb generációk számára minden új, felfedezik a világot, keresik a saját útjukat, szeretnének részévé válni a kortárs csoportnak, illetve a nagyobb közösségnek is.

¹ Magyar Nemzeti Ifjúságpolitikai Riport, MTA Politikatudományi Intézete, 2008 (<http://www.szmm.gov.hu/download.php?ctag=download&docID=21259>)

Fontos tudatosítani a jól működő ifjúságfejlesztési folyamatok kialakítása érdekében, hogy családalapításig, az önálló egzisztencia megteremtéséig tartó időszak egymást követő életeseményei nem csak egyének és közösségeik, hanem az őket szolgáló intézmények – azaz a szakmai környezet – szintjén sem választhatók el egymástól. A stratégiai és cselekvési szintű gondolkodás, tervezés egyik sarokköve ez az elválaszthatatlanság – másképpen fogalmazva: egymásrautaltság.²

1. ábra:
Az ifjúságfejlesztés modellje (HROD 2006-2015)

Hajdúnánáson az ifjúsági stratégiai koncepció elkészítésébe döntően fiatalokat vontunk be. Minden iskolából – az általános iskola 5. osztályától, a középiskolák végzős osztályaiig – minden osztályból bekapcsolódott 2-2, a diákönkormányzati munkában aktív tanuló. A felsőoktatásban tanulók közül is sikeresen elértünk néhány hajdúnánási hallgatót, akik a koncepcióalkotásnak a jövőképet, és a célmeghatározást tervező alkalmain kapcsolódtak be tevékenyen a munkába.

² A modellt 2006-2012 között a HROD Közösségi Gazdaság- és Társadalomfejlesztési Központ vezetésével dolgozták ki és fejlesztették ifjúsági szakemberek, illetve a területtel foglalkozó partnerek. Az eltelt években számos településen és szervezetben történt meg a modell adaptációja.

A munka módszerei

A közösségi tervezés

A stratégiaalkotás közösségi elemeihez a 2011-2012-ben, az IVS megalkotásakor a város polgárainak részvételével már sikerrel megvalósított közösségi tervezés során megismert módszertani eszközöket használtunk. Az akkor szerzett tapasztalatokat és ismereteket figyelembe véve tártuk fel a fiatalok részvételével, hogyan látják a generáció tagjai Hajdúnánás jelenét és jövőjét.

A közösségi tervezés pontos definíciójának meghatározását nehezíti, hogy napjainkban mind a lokális, illetve térségi tervezés – egyáltalán a lokalitás és a térség, mint a közösségek, lokalitások hálózatainak, dinamikájának, együttműködésének színtere –, mind a közösség koncepciója összetett változáson megy át, újraértelmeződik. Mindazonáltal a különböző megközelítések és gyakorlatok közös jellemzője, hogy a közösségi tervezést olyan tevékenységnek tekintik, amely valamilyen szociális változás elérését segíti. A változás célja, hogy segítsen megszületni, vagy megerősíteni egy közösséget, közösségi funkciót. A közösségi tervezés meghatározott és korlátozott környezetben működik. Olyan folyamat, melynek kulcseleme a közösség, a közösség tagjainak (az érintett személyeknek, csoportoknak, szervezeteknek) – esetünkben az ifjúsági korosztály tagjainak, közösségeinek és szervezeteinek – a részvétele, amelyben a hangsúly és a figyelem a tervező és a közösség, illetve a közösség tagjai közötti kölcsönös kapcsolatokra kerül.³

Közösségi tervezésnek tehát azokat a helyi, települési, illetve térségi fejlesztéseket célzó tervezési folyamatokat nevezzük, amelynek során az érintetteket, érdekelteket a tervezés korai szakaszától érdemben bevonják a munkába.⁴

Az érdemi bevonás akkor történhet meg, ha a tervezési folyamatot megelőzően vagy annak kezdeti részeként megtörténik az érintettek teljeskörűsége törekvő azonosítása és elemzése, a mozgósítás és bevonás, valamint az együttműködés módjának, módszertanának, területeinek, felelősségének tervezése. Az együttműködés során az érdekeltek mindvégig konszenzuális megoldásokra törekednek. A konszenzus nem jelentheti az érdekellentétek, valós vagy lehetséges konfliktusok szőnyeg alá seprését, hanem azok feltárására, okainak megismerésére, mindenki számára előnyös, vagy legalább a legkisebb, vállalható hátránnyal járó megoldásra kell törekedni.

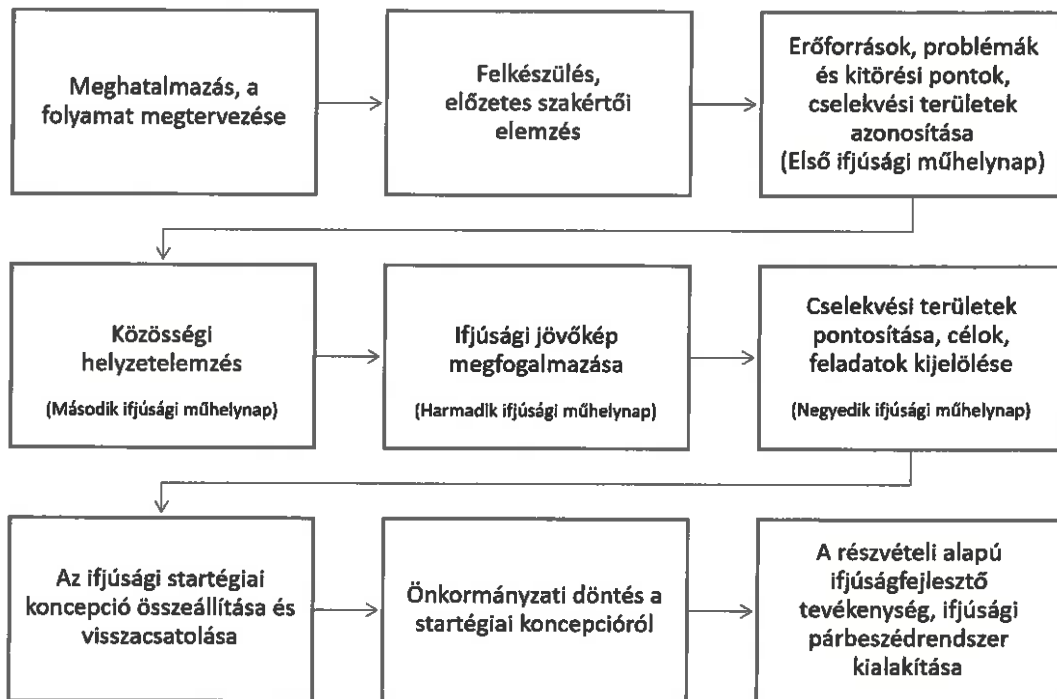
³ SADAN, Elisheva: *Közösségi tervezés és empowerment*. ELTE TÁTK, Budapest, 2011. (116-120. o.)

⁴ Sain Mátyás: *Segédlet a közösségi tervezéshez*. NFGM, VÁTI, Budapest, 2010. (13. o.)

A közösségi tervezés része az érintettek részvételével zajló **helyzetelemzés**, amely feltárja a tervezés tárgyát képező fejlesztés (település, településrész megújítása, ügy, projekt stb.) értelmezési tartományának és környezetének helyzetét. A folyamat kulcseleme olyan **jövőkép megalkotása**, amely mellett valamennyi érintett, illetve érintett csoport el tud köteleződni, amelynek megvalósulása érdekében együttműködést vállal, és feladatokat határoz meg a felelősök számára, továbbá saját felelősségi körén és lehetőségein belül feladatokat vállalhat.

A fejlesztés stratégiája a közös jövőkép elérését célzó, az együttműködés keretében kialakított célterületeken meghatározott célokból és feladatokból szerveződik, melyek az érintettek feltárt igényeire, szükségleteire adnak választ, illetve megfelelnek az általuk támasztott szempontoknak.

A közösségi tervezés folyamata a HROD szakmai műhelyében kialakított, alábbiakban ismertetett lépéssor szerint zajlott le.

2. ábra:
Az ifjúsági stratégiai koncepció elkészítésének lépései

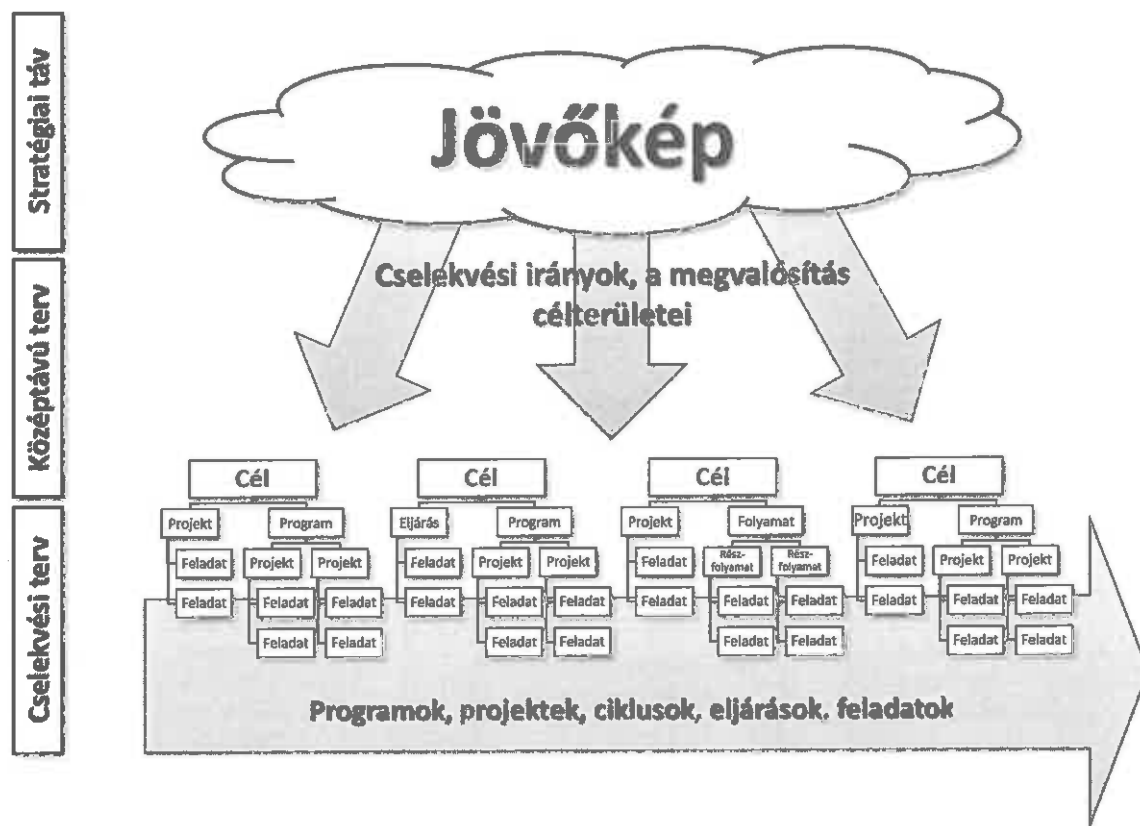
A koncepció szerkezete

Az ifjúsági stratégiai koncepció tervezése keretében hosszú távú stratégiai alapvetéseket, középtávú célokat és rövidtávú, éves cselekvési tervet állítottunk össze.

A **hosszú távú stratégiai** alapvetések keretét a fiatalok által felvázolt és elfogadott **jövőkép** adja. A jövőkép a város – környezetével együtt értelmezett – hosszú távon,

elérendő célállapotát határozza meg. A jövőképalkotás során a munkában részt vevők olyan célállapotot vázoltak fel, mely összefoglalja a település jövőjének a fiatalok által kijelölt legfontosabb elemeit, kívánatos jövőbeni állapotát.

A közösségi tervezés feladata az volt, hogy a jövőkép a fiatalok aktív közreműködésével, széles körű bevonásával készüljön el, a tervezés során az általuk képviselt értékek, igények, szándékok egymással és a város több generációra kiterjedő terveivel összehangolva jelenhessenek meg. A jövőképalkotás akkor éri el a célját, ha az eredmény – a megfelelő szakmai szempontok teljesülése és a legfontosabb érdekelttek egyetértése mellett – a település legszélesebb közössége, de elsősorban a fiatal generáció tagjai számára jelentéssel, motiváló, konszenzuális tartalommal bír, amely az érintettek számára vonzó, és amely mellett a szereplők örömmel köteleződhetnek el.

A hosszú távú stratégia tehát röviden és tömören vázolja fel azt a jövőképet, ahogyan a stratégiaalkotásban részt vevő fiatalok elképzelik a városukat 10 év múlva. A jövőkép a fiatalokkal való egyeztetés és pontosítás után, egyetértésben került elfogadásra.

Az ifjúsági stratégiai középtávú céljai, cselekvési irányai a helyzetelemzés figyelembevételével, a megfogalmazott jövőkép elérése érdekében kerültek megfogalmazásra. A tervezés tartalmára vonatkozó ötleteket a jövőképalkotás során vázolt hatásterületeken végzett csoportmunkák keretében ötletroham (brainstorming) és a

szervezett áttekintést segítő ötletfúziós nyitott módszerrel gyűjtöttük össze (ekkor használva a korábban „félretett” javaslatokat is), s az eredményeket szakértői műhely keretében értelmeztük, egészítettük ki, rendszereztük, a tervezési szükségletek szerint. A végeredményt visszacsatoljuk a tervezésben részt vevők számára.

A középtávú koncepció cselekvési irányokba, célterületekbe rendezi a jövőkép megvalósításához szükséges célokat, tevékenységeket. A tömören megfogalmazott jövőkép az elemző munka során kibontásra kerül a fiatalok által legfontosabbnak ítélt vagy legtöbbször említett területek alapján, meghatározva, hogy az elkövetkező öt évben mit kell tenni ahhoz, hogy a város közelebb kerülhessen a stratégiai célok, vagyis a fiatalok által megalkotott jövőkép eléréséhez.

A stratégiai tervezés harmadik szintje a rövid távú, **éves cselekvési terv**, mely a középtávú koncepció cselekvési területei szerint rendezve azokat a feladatokat tartalmazza, melyek megvalósítását már a stratégiaalkotás követő időszakban meg lehet, illetve meg kell kezdeni.

2. Helyzetelemzés

Az ifjúsági stratégiai koncepció helyzetelemzése két részből áll, egy szakértői elemzésből, illetve egy ifjúsági helyzetképből, melyek egymást szervesen kiegészítve alkotnak megfelelő szakmai és tapasztalati háttérrel az ifjúsági koncepció megalkotásához. Egy sikeres ifjúsági stratégia kidolgozásához ugyanis nem elegendő csupán a statisztikai adatok és háttérinformációk ismerete, hanem elengedhetetlenül szükséges a fiatalok álláspontjának feltérképezése is, annak érdekében, hogy az ifjúsági koncepció ne csak egy elméleti fejlesztési terv legyen, hanem a fiatalokkal való élő párbeszédre és kapcsolatra alapozva a megvalósítás vezérfonalaként szolgáljon.

Szakértői helyzetelemzés

A fejezetben olvasható szakértői helyzetelemzés Hajdúnánás város számos stratégiai dokumentumának különböző - az ifjúsági stratégia szempontjából releváns - eredményeit tekinti át, melyek megalapozzák a fiatalok által vázolt városi helyzetképet, és szakmai háttérrel biztosítanak a stratégiaalkotás folyamatához, kihangsúlyozva a közös prioritásokat. A szakértői helyzetelemzéshez az alábbi dokumentumokat használtuk fel:

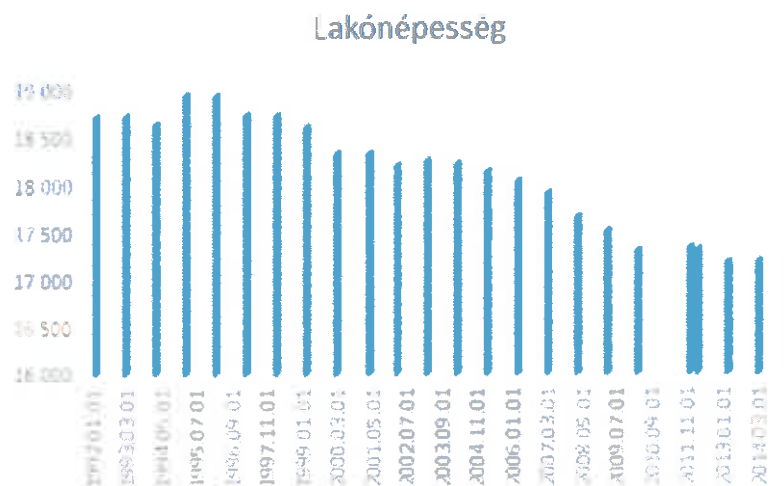
- Településfejlesztési Koncepció 2012

- Helyi Esélyegyenlőségi Program 2013
- Járási Szintű Esélyteremtő Programterv 2015-2020
- Integrált Településfejlesztési Stratégia 2015
- Integrált Városfejlesztési Stratégia 2012-2020
- Hajdúnánás Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának Megalapozó Vizsgálata, 2015
- KSH adatok

Általános helyzetértékelés

Hajdúnánás város, mint a Hajdúnánási járás székhelye az Észak-alföldi régióban, Hajdú-Bihar megyében, Magyarország észak-keleti periferiáján és egyúttal az Európai Unió keleti határán helyezkedik el. Hajdúnánás a megye ötödik legnagyobb népességű városa.

A város népességszáma 1870-től 1960-ig (a háborús éveket leszámítva) fokozatosan növekedett, az 1960-as években a munkalehetőségek hiánya miatt csökkent, majd az új ipari üzemek és infrastrukturális fejlesztéseknek köszönhetően 1970 és 1991 között ismét emelkedett. Az utóbbi években jelentősen fogyatkozik a népességszám, melynek oka az országosan is jellemző negatív demográfiai folyamatokban keresendő: a házasságkötések és születések száma csökken, miközben a halálozások száma magasabb, mint a születések száma.⁵

3. ábra:
Hajdúnánás lakossága 1992-2014

⁵ Településfejlesztési koncepció, 2012. (16. o.)

A város népessége 1996 óta kisebb megszakításokkal csökken. A lakosság száma a 19 ezer fő körüli értékről indulva ma már alig haladja meg a 17 ezer főt. A jövő szempontjából ezért kulcsfontosságú annak segítése, hogy

- egyrészt a jelenleg itt felnövekvő korosztály minél több tagja helyben maradjon, és a településen alapítson családot,
- másrészt, hogy Hajdúnánás visszacsábítsa a távolban tanuló, munkát vállaló polgárait,
- harmadrészt, hogy vonzóvá tudjon válni a város fejlődése szempontjából fontos betelepülők számára.

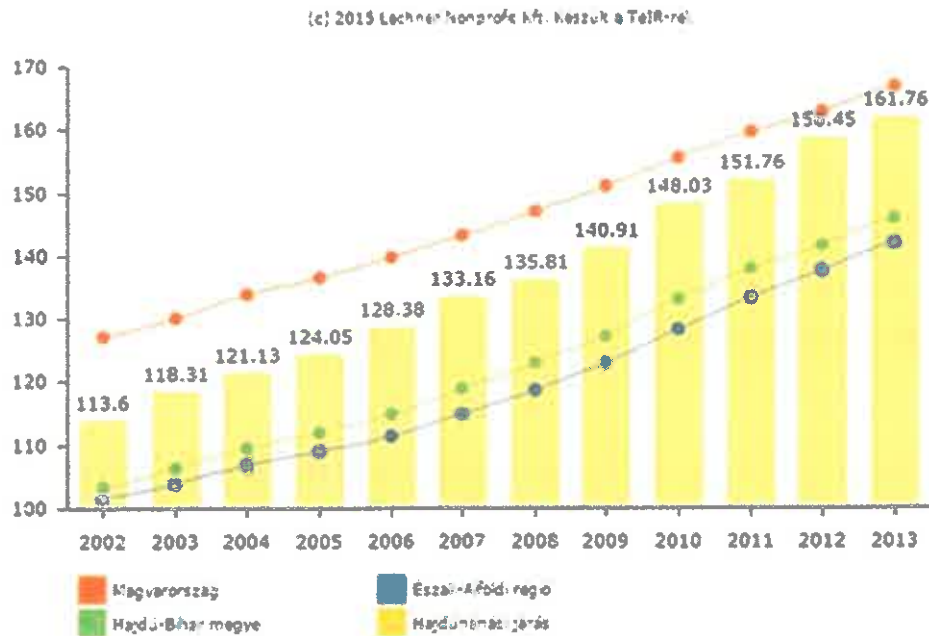
A Járási Szintű Esélyteremtő Programtervben (JEP) került megfogalmazásra számos, a helyi népesedési folyamatokra reflektáló ajánlás és javaslat, melyek meghatározzák a fejlesztések, gyakorlati intézkedések irányát.

A (...) népességi adatok ismeretében szükség van arra, hogy a Hajdúnánási járásban megkezdődjenek a célzott intézkedések, amelyek hozzájárulnak a társadalmi integráció elősegítéséhez, a lakosság megtartásához, a születések számának növekedéséhez, az aktív lakosság helyben maradásához.⁶

⁶ JEP Uo.

Öregedési mutató

Állandó népességből a 100 0-14 évesre jutó 60-x évesek száma

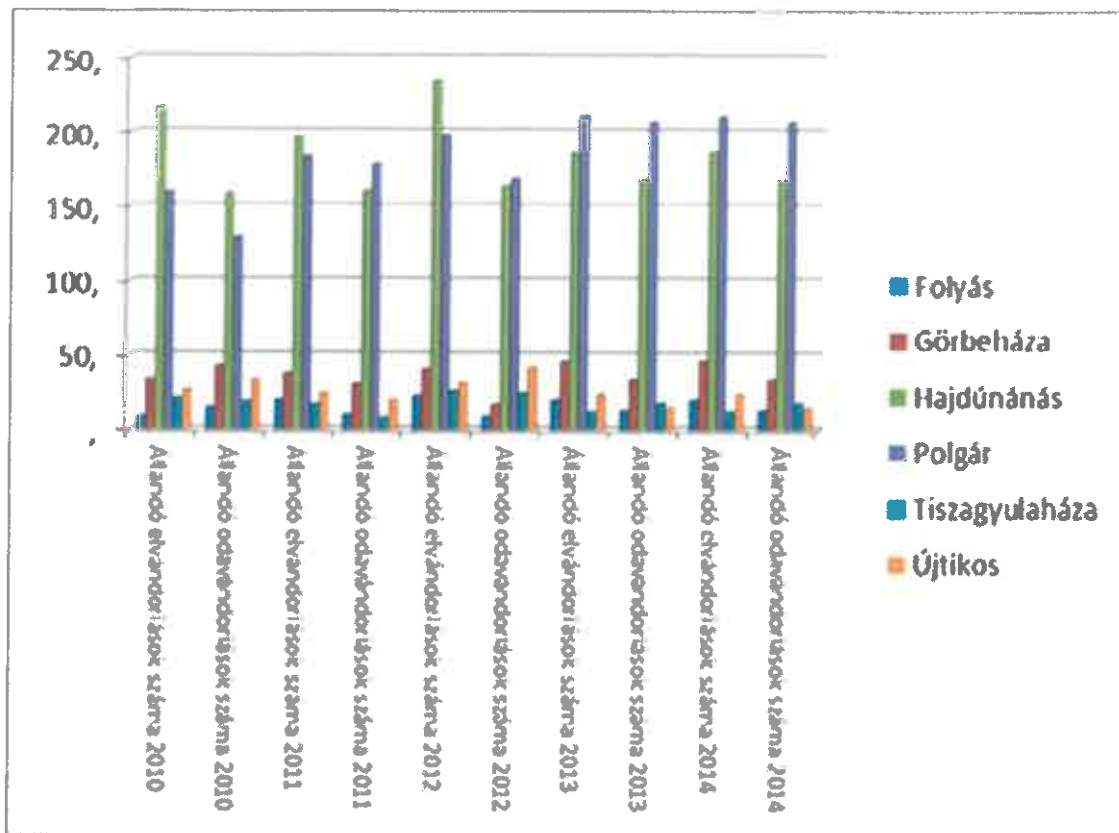

4. ábra:

Öregedési mutató országos, regionális, megyei és járási összevetésben (Lechner Nonprofit Kft 2015.)

Magyarországhoz hasonlóan Hajdúnánás városában is előregedő tendencia figyelhető meg a lakosság körében. Az öregedési index a 2010-ben 105,8%, 2013-ban 112,4% volt, folyamatos növekedést mutatott (JEP 2015). Csak 2013-hoz képest történt a következő évben egy 5 százalékpontos csökkenés. Ez azt jelenti, hogy a település folyamatosan öregszik. Érdeemes megvizsgálni, hogy 2014-ben a mortalitási ráta nőtt-e meg jelentős mértékben, vagy a születések számának növekedése miatt csökkent az öregedési index, esetleg a településről történő elvándorlás csökkent, vagy éppen fiatal családok költöztek-e Hajdúnánásra.

A településről történő elvándorlások és odavándorlások tekintetében járási szinten állnak rendelkezésünkre adatok.

5. ábra:

Állandó elvándorlások és odavándorlások 2010-2014 között a Hajdúnánási járás településein (JEP, Teir, KSH 2014)

Az elmúlt években Hajdúnánás vándorlási egyenlege negatív, ami azt jelenti, hogy a településről történő elvándorlás a jellemző. Pozitív tényező azonban, hogy – amint azt az alábbi diagramon is láthatjuk - az elvándorlási egyenleg évről évre csökkenő tendenciát mutat, vagyis egyre kevesebb fiatal (és felnőtt) dönt a településről való elköltözés mellett.

6. ábra:

A város fogyási indexe 2010-2014

A népességmegtartó képesség erősítésének fontosságát a település fejlesztési koncepciója is hangsúlyozza.

A fiatalok megtartása a település jövőjének és fejlődésének fontos eleme. A település legfontosabb feladata a népességmegtartó képesség erősítése, az elvándorlás megakadályozása, mely alapot teremthet a jövőbeni fejlesztéseknek. A város népességmegtartó erejét meghatározó módon a munkahelyteremtés, a foglalkoztatás bővítése tudja növelni. A település lakhatósága, a lakosok identitásérzetének nélkülözhetetlen eleme a közbiztonság és a társadalmi stabilitás.⁷

Fontos kiemelni, hogy a helyi népmozgalmi folyamatok mellett a település közszolgáltatási rendszerének működése is nagy hatást gyakorol a fiatalok életére, jövőjük alakulására. A város nagyságához mérten itt koncentrálódik a humán közszolgáltatási rendszer, melynek megfelelő működését a városon túlnyúló kulturális, oktatási-nevelési, hitéleti és egyéb társadalmi, közösségi szolgáltatási intézményhálózata révén valósítja meg.

A köznevelés intézményrendszere nem csak a város, hanem kisebb részben a környező települések igényeit is kiszolgálja. Az oktatási intézmények mindegyikére jellemző a csökkenő gyereklétszám, különösen a középiskolákban, azon belül a szakképzésben és a szakközépiskolában jelentős a csökkenés.

A kulturális és szabadidős szolgáltatások feltételrendszere kedvezőnek mondható a városban. A Hajdúnánáson található közösségi terek nemcsak a hajdúnánási, hanem a térségi lakosoknak is széleskörű szabadidős kínálatot nyújtanak.⁸

A város minden lakosa számára biztosított a magas minőségű közszolgáltatások elérhetősége. Az intézmények infrastrukturális fejlesztése, felújítása az elmúlt években részlegesen megtörtént, elsősorban az energetikai beruházások kerültek előtérbe. Számos intézménynél használnak megújuló energiát, ezzel is hozzájárulva a hatékony működtetéshez. Az egészségügyi, valamint a szociális alap- és szakellátás rendszere jól szervezett, minőségi mutatói azonban fejlesztésre szorulnak, elsősorban az egészségügyi ellátás esetében. A város pénzbeli és természetben nyújtott ellátásai nem merülnek ki a kötelező ellátásokban, számos önként vállalt és sikeres programot indított a város, mint például a szociális földprogramot.

⁷ Hajdúnánás Város Településfejlesztési Koncepciója 2012. (17. o.)

⁸ Integrált Településfejlesztési Stratégia 2015. (9. o.)

Tematikus helyzetelemzés

A szakértői tematikus helyzetelemzés az általános helyzetelemzésre építve foglalja össze azon területek legfontosabb adatait, melyek a fiatalokkal történt stratégiaalkotás folyamán kiemelt cselekvési célterületekként lettek meghatározva.

Szabadidő, közösségi programok, terek

Az önkormányzat közművelődési feladatainak ellátása során együttműködik:

- a városban működő, önkormányzati és nem önkormányzati fenntartású intézményekkel, iskolákkal,
- a városban működő közművelődési célú társadalmi szervezetekkel,
- a városban kulturális tevékenységet is végző gazdasági társaságokkal,
- közművelődési feladatokat is ellátó helyi civil szervezetekkel,
- a városban működő történelmi egyházakkal, illetve
- a városban megalakult kisebbségi önkormányzatokkal.

Az Ifjúsági Stratégia szempontjából fontos intézmény az Ifjúsági Ház, amelyet az Okkal-Más-Okkal Ifjúsági Egyesület működtet az önkormányzattal kötött üzemeltetési szerződés keretében. Az intézmény három funkciónak ad otthont: moziként, teleházként és ifjúsági közösségi térként is működik.

Annak ellenére, hogy városban különböző szabadidős, hagyományőrző, kulturális, ismeretterjesztő programok kerülnek megszervezésre az önkormányzat, illetve civil szervezetek által, megfigyelhető, hogy a fiatalok erről vagy nem informáltak, vagy nem érzik magukat megszólítva, ami miatt az a benyomásuk, hogy számukra nincsenek megfelelő szabadidős lehetőségek, illetve terek, ahol szabadidejüket eltölthetnék. Kiemelt fontosságú lenne tehát egy perspektívaváltás az ifjúsági programok szervezésében, hogy ne pusztán fiatalokat célzó programok kerüljenek megrendezésre, hanem mindez a fiatal generáció aktív bevonásával valósuljon meg.

Együttműködés, kommunikáció, részvétel

Hajdúnánás város egyik fő erőssége a civil aktivitás; civil szervezetek, egyesületek látják el feladatukat az oktatás, az ifjúságfejlesztés, a kultúra-közművelődés, szociális és az egyéb kapcsolódó területeken is, szoros együttműködésben az önkormányzattal. A különböző civil szervezetek aktív részt vállalnak a város életében, intézményeket tartanak fenn, közösségi programokat szerveznek, pályázatokon keresztül serkentik a település forrásbevonó

képességét, és élénkítik a helyiek részvételét a település életében. A civil szervezetek tehát lehetőséget nyújtanak a lakosság együttműködésére, melynek fejlesztése kiemelt fontosságú.

Oktatás, képzés

Hajdúnánáson megtalálható a kora gyermekkori nevelés intézményeitől kezdve egészen a középfokú közoktatás intézményrendszerén keresztül a szakmai képzést biztosító iskoláig számos intézménytípus. Ahogyan a település Integrált Településfejlesztési Stratégiája is rámutat, Hajdúnánáson "nagy hagyományai vannak a középfokú oktatásnak. A középiskolák kistérségi szerepet is ellátnak, mivel évente több száz gyermek jár be tanulni más, környező településekről."⁹

Hajdúnánáson azonban nincs lehetőség a tanulmányok felsőfokú szinten történő folytatására, s számos speciális szakmai végzettség, képzettség megszerzése sem biztosított helyi szinten, mely erősítheti az elvándorlási szándékot. Ennek orvoslása érdekében a helyben megjelenő oktatás és képzési szükségletek és igények felmérése, majd azokra a település erőforrásaihoz és lehetőségeihez mérten adekvát válaszok kialakítása fontos feladata a település vezetésének, illetve a velük együttműködő intézményhálózatnak.

Pályaválasztás, munkaerőpiac, karrier

Hazánk egyik jelentős társadalmi és gazdasági problémája, hogy a fiatalok nagy része elhagyja szülőhelyét. Ennek egyik legfőbb oka, hogy ott nem áll módjukban felsőfokú tanulmányokat folytatni, illetve nem találnak munkát, vagy a munkalehetőség jövedelmezősége alacsony. Az otthon maradó fiatalok körében pedig jellemző a téves pályaválasztás, a pályakorrekció hiánya, amely nagyban megnehezíti a munkaerőpiacra történő bejutást, ráadásul a továbbtanulással, és átképzésekkel kitolódik a munkába lépés ideje. A fiatalok helyes pályaválasztásának támogatásában kell tehát, hogy helyi szinten is kiemelt szerepet játsszon a Hajdúnánáson jól működő közszolgáltatási intézményhálózat.

A nyilvántartott álláskeresők száma a következőképpen alakult (életkor szerinti megoszlásra való tekintettel a 2008-2011-es időszakban):

		2008	2009	2010	2011
Összesen	f	1233	1493	1479	1272

⁹ Integrált Városfejlesztési Stratégia 2012-2020 (93. o.)

	ő				
20 éves és fiatalabb	f	76	74	47	51
	ő				
	%	6.16%	4.95%	3.17%	4.00%
21-25 év közötti	f	199	229	220	207
	ő				
	%	16.13%	15.33%	14.87%	16.27%
26-30 év közötti	f	155	204	191	169
	ő				
	%	12.57%	13.86%	12.91%	13.28%

7. ábra:
A nyilvántartott állás keresők életkor szerinti megoszlása¹⁰

A fenti táblázat arra enged következtetni, hogy Hajdúnánáson kedvezően alakulnak a munkavállalási tendenciák a fiatalok körében, hiszen alacsony a pályakezdő állás keresők száma. A fenti adatsor azonban csak a nyilvántartott állás keresők számáról ad hiteles lenyomatot, a nem regisztrált munkanélküliek, eltartottak helyi lakossághoz viszonyított arányáról nincs valós képünk.

Tovább árnyalja az ifjúsági munkanélküliség helyzetét, hogy egyre kevesebb a fiatal a településen, így a korábbi, nagyobb népességszámú évek adataihoz viszonyítva eleve torzított képet kapunk. A munkavállaló és munkanélküli fiatalokról készült statisztikákat befolyásolja ezen felül, hogy a településről származó fiatalok sok esetben elmennek máshová - főként Debrecenbe és Budapestre - dolgozni, így mind munkaerő-piaci aktivitásuk, mind esetleges állás kereső státuszuk más térségek statisztikáiban jelennek meg.

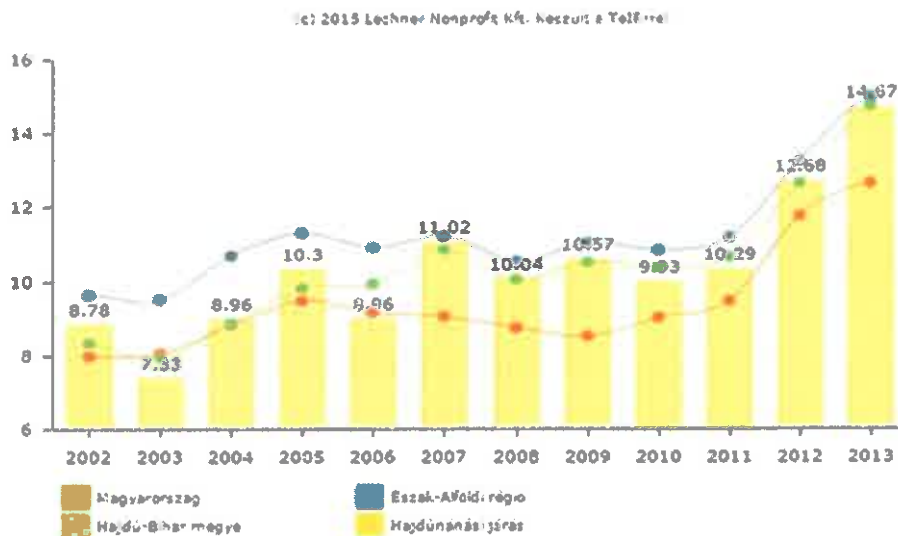
Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma							
2010		2011		2012		2013	
Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő
65	88	63	76	71	101	100	87

8. ábra:
Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma nemenként Hajdúnánáson 2010-2013 (TeIR, NMH 2014)

¹⁰ Hajdúnánás Városi Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programja, 2013. (17-18. o.)

Pályakezdő munkanélküliek aránya (százalék)

A pályakezdő álláskeresők aránya a nyilvántartott álláskeresők között.

9. ábra:

Pályakezdő munkanélküliek százalékos aránya a nyilvántartott álláskeresők között (JEP 2015)

Hajdúnánáson és a járás többi településén tehát jelentős problémát okoz a pályakezdő fiatalok munkanélkülisége, illetve a munkalehetőségek alacsony számából következő elvándorlásuk a területről. Kiemelkedően fontos volna tehát helyben tartani ezt a korosztályt, illetve oktatási célú mobilitás esetén hazatérésüket segíteni - ahogyan történik ez például a Zalai Hazatérők Egyesület¹¹ koordinálásában is - a megfelelő munkavállalási, lakhatási és közösségi-szabadidős lehetőségek támogatásával, biztosításával. További ösztönzést jelentene a fiatalok helyben történő munkavállalásának segítéséhez az önfenntartás, így a piaci réseket figyelembe vevő, helyi igényekre reflektáló vállalkozások indításának támogatása is.

Gazdaság, vállalkozások

Az eddigiekből következően megállapítható, hogy a térség jövője szempontjából fontos kérdés, hogy miként viszonyulnak a fiatalok a vállalkozáshoz, a vállalkozások alapításához. Különösen akkor, ha a vállalkozást nem csupán gazdasági formának tekintjük, hanem attitűdként is tekintünk rá. Azaz oly' módon, mint az életről való egyfajta gondolkodás, az önállóságra való képesség, a jövőbe, az önmagunkba vetett bizalom megnyilvánulása.

¹¹ Zalai Hazatérők Egyesület Online www.hazaterok.hu

A FIVOSZ 2012-es országos felmérése alapján megállapítható, hogy a fiatalok vállalkozásindítási hajlandósága kritikusan alacsony, országos átlagban is csak 3-4%¹², miközben egy 2014-es kutatás arról számol be, hogy a fiatalok igazából szeretnének vállalkozásokat indítani, de nem merik, mert félnek a kockázatoktól, illetve hiányosnak tartják az ehhez szükséges ismereteiket.¹³ A fiatalokkal végzett műhelyalkalmak során hasonló kép rajzolódott ki Hajdúnánás városát illetően is, vagyis alapvetően kevesen fejezték ki azon szándékukat, hogy a jövőben vállalkozást indítsanak, de a párbeszéd előrehaladtával egyre többen érezték megszólítva magukat, hogy megosszák ötleteiket, esetleges vállalkozási elképzeléseiket.

Ifjúsági helyzetelemzés

Hajdúnánáson a fiatalokkal végzett ifjúsági stratégiaalkotó műhelyek 4 alkalommal, 2015. november 6-7-én, illetve november 13-14-én kerültek megrendezésre nagyjából 80 hajdúnánási fiatal közreműködésével, akik a Bocskai István Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, a Hajdúnánási Református Általános Iskola, illetve a Kőrösi Csoma Sándor Református Gimnázium, és a Berettyóújfalui Szakképzési Centrum Csiha Győző Szakképző Iskola DÖK-ös diákjai közül kerültek ki. A második hétfőre munkájába hajdúnánási születésű egyetemi és főiskolai hallgatók is bekapcsolódtak.

A következő alfejezetben összegezzük a fiatalok által az első és a második műhelyhétfőre alkalmával összegyűjtött kincseket és hiányosságokat Hajdúnánás városával kapcsolatban. A szakértői helyzetelemzés mellett a stratégiaalkotó folyamat szerves részeként készült el a fiatalok helyzetelemzése. Míg a szakértői helyzetelemzés meghatározóan külső adatokra és elvárásokra támaszkodott, addig az ifjúsági helyzetelemzést a jelen lévő fiatalok a helyszínen formálódó munkacsoportokban, a saját és közös tapasztalataikra támaszkodva készítették el.

Általános helyzetkép

A műhelymunkát bevezetendő a fiatalok egy tréninggyakorlat keretén belül adtak választ az alábbi kérdésekre:

1. Van-e jövője Hajdúnánásnak?

¹² LAJKÓ Éva: Drámai képet fest a fiatalok vállalkozási hajlandósága – Íme, az okok. Napi.hu 2012. április 21. (Online elérhető)

¹³ Vállalkoznának a fiatalok – de nem memek. Piac & Profit, 2014. október 29. (Online elérhető)

2. Itt fogsz-e élni 10 év múlva?
3. Élhető hely lesz-e Hajdúnánás 10 év múlva?
4. Tennél-e valamit azért, hogy Hajdúnánás jó hely legyen?

Bár a fiatalok kérdésekre adott válaszai nem tekinthetők reprezentatív eredménynek, érdekes és tanulságos volt megfigyelni a fiatalok reakcióját a fent említett témákban. A gyakorlat lehetőséget nyújtott továbbá a fiatalok számára, hogy ezekben az életüket komolyan érintő kérdésekben komolyan együtt gondolkozzanak, formálják egymás, illetve saját véleményüket is.

Arra a kérdésre, hogy van-e jövője Hajdúnánásnak, sok megerősítő válasz érkezett, a következő kérdésre azonban, hogy itt fogsz-e élni 10 év múlva, mégis sokan nemmel válaszoltak. Amikor ennek okai iránt érdeklődtünk, kiderült, hogy sokan terveik szerint 10 év múlva más nagyvárosban vagy külföldön fognak tanulni, illetve dolgozni, melyet leginkább a jobb megélhetési körülmények és jobb munkalehetőségek reményével indokoltak.

Annak ellenére, hogy Hajdúnánást 10 év múlva élhető településnek gondolják a fiatalok, mégis első körben csekély számú jelentkező akadt, akik tenni is szeretnék a település jövőjéért. A közösen végzett munka során azonban egyre többen, egyre jobban vonódtak be és köteleződtek el a település jövőjének közös tervezése mellett, felismerve saját és közös felelősségüket a település jövőjét illetően. A műhelyalkalmakon való részvételük tehát segítette a fiatalokat abban, hogy megtegyék az első lépéseket a város jövőjének formálásában való aktív közreműködés terén, és ezért a közösen végzett munka mindenképpen pozitívan értékelhető.

Az első hétvégén a fiatalokat arra kértük, hogy fogalmazzák meg, milyen értékekkel, kincsekkel rendelkezik, illetve milyen problémákkal küzd Hajdúnánás. Ennek a helyzetelemzésnek a legfőbb eredményeit az alábbi táblázat foglalja össze:

<ul style="list-style-type: none"> – Fürdő – Kenderes-kert – Tájház – Városközpont, szobrok, templomok – Szálláslehetőségek (pl. Medián Hotel) – Nánási Portéka – Sportlehetőségek, edzőterem – Művészet, tánc – Buszmegálló – Pályázatok (saját, városi) 	<ul style="list-style-type: none"> – Mozi – Fiataloknak közösségi tér, szórakozóhely (ellenőrzött) – Fiataloknak programok – Tömegsportolási lehetőség – Skate park és liget felújítása – Úthálózat – Tömegközlekedés, kerékpárút, kevés buszmegálló – Játsszótér felújítás és bekerítés – Menza – Több ingyenes wifi hozzáférés
---	--

Tematikus helyzetkép

A fiatalok által megfogalmazott helyzetelemzés alapján stratégiai célterületekké rendszereztük a számukra legrelevánsabbnak tartott kérdéseket, kincseket és hiányosságokat, melyeket az alábbiakban fejtünk ki bővebben.

Szabadidő, közösségi programok, terek

Az első kiemelt témakör a szabadidő, közösségi programok és terek, mivel a fiatalok e területeknek központi jelentőséget tulajdonítanak. Az első műhelyalkalom folyamán a fiatalok kihangsúlyozták, hogy kincsként tekintenek Hajdúnánáson a városközpontra, a templomokra, szobrokra, a felújított buszmegállókra, a tájházra, a tanyákra, a Kendereskertre, a szálláslehetőségekre, a sportolási lehetőségekre, de legfőképp a hajdúnánási strandra és gyógyfürdőre, valamint különösen értékelik a bulivonatot is.

Bár a városban működik közösségi ház, a fiatalok nagy része a kikapcsolódási, szórakozási lehetőségek korlátozott számát nevezte meg Hajdúnánás legfőbb hiányosságaként. Hiányolták a településen azokat a helyeket és tereket, ahol kötetlenül tölthetik el a szabadidejüket, illetve vehetnek részt számukra szervezett közösségi programokon. A sportélet kapcsán felmerült egy új sportcsarnok és egy fedett uszoda iránti igény, hogy a tömegsportolók is találjanak kulturált és modern környezetet a mozgáshoz.

A szolgáltatásokon és programokon túl kulcsfontosságú a közösségépítés kérdése is, hogy a közösségi terek valóban a közösség érdekeit szolgálhassák, és ne kihasználatlanul álljanak. Ehhez pedig a fiatalok bevonására van szükség a számukra létesülő szolgáltatások és programok kitalálási és megvalósítási szakaszában is, miáltal a fiatalok magukénak érezhetik e kezdeményezéseket.

Együttműködés, kommunikáció, részvétel

A fiatalok rámutattak, hogy Hajdúnánáson sok esetben hiányzik a generációk közti együttműködés és kommunikáció, ami megnehezíti a fiatalok bekapcsolódását a város életét érintő munkába. A fiatalok úgy gondolják, hogy egy összetartó közösség nagyobb vonzerőt jelentene a helyben maradásra, és pozitívan befolyásolná a házasságok és a születések számát is. A város fejlődésének előremozdítása a generációk közös ügye, ezért központi

fontosságú a generációk közti párbeszéd és együttműködés kiépítése akár formális akár informális keretek között, ahol minden korosztály hozzáteheti a saját tudását, hozzájárulva ezáltal a város fejlődéséhez. Informális kapcsolatépítő programként szolgálhatnak hagyományőrző alkalmak, népi játékok, vetélkedők, főzőversenyek, családi programok, koncertek, önkéntes illetve segítő programok.

Továbbá indulhatna egy összefogás a tisztább városért a különböző generációk együttműködéséből, szemétszedési akcióval illetve közös virágültetéssel. Kiderült az is, hogy a fiatalok büszkék a helyi kezdeményezésekre, mint például a Nánási Portéka.

A fiatalok bevonása a város közéletébe és vezetésébe hosszú távon is biztosítja a város fenntarthatóságát, hiszen közösségek és korosztályok összetartása és együttműködése által élhetőbbé válik majd a város. Ezen megfontolásból kiemelt jelentőségű, hogy a fiatalok már azelőtt aktívan bepillantást nyerhessenek, illetve bekapcsolódhassanak a városvezetés munkájába, mielőtt tanulmányi vagy egyéb okok miatt elhagynák Hajdúnánást.

Oktatás, képzés

A fiatalok elmondták, hogy a városban a középszintű oktatás magas fokú, viszont a napi testnevelés órák megtartásához nem áll rendelkezésre megfelelő mennyiségű és felszereltségű tornaterem, valamint a menzáról elhangzott, hogy a minősége lehetne jobb, az ételek lehetnének finomabbak. Páran hiányolták az iskolai büfét is. A Bocskai István Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola diákjai közül páran említették, hogy annak ellenére, hogy az iskolájuk művészeti iskola, a hangszeroktatás keretében nem széleskörű a választható hangszerek száma. Továbbá sokan pozitívan értékelik a különböző csereprogramok lehetőségét, az Európai Unió által a korosztályuk számára elérhető Erasmus + lehetőségeket azonban nem ismerik.

Ezenfelül többen kiemelték az iskolán kívüli képzések fontosságát, illetve hiányát. Sokan úgy vélték, hogy jelentősen több fiatal maradna Hajdúnánáson, ha lenne lehetőségük arra, hogy igényeiknek megfelelő szakmát tanulhassanak, akár OKJ-s képzés keretében is. Az oktatás és képzés terén tehát szintén létfontosságú a fejlődés, hogy a jövő generációi sikeresen helyezkedhessenek el a munkaerőpiacon, ezáltal garantálva Hajdúnánás hosszú távú fenntartható fejlődését.

Pályaválasztás, munkaerőpiac, karrier

A fiatalok úgy érzik, hogy a pályaválasztás terén nem kapnak megfelelő támogatást, és hogy mind a továbbtanulásukhoz, mind pedig a kedvezőbb munkavállalási feltételekért el kell hagyniuk Hajdúnánást. Mivel a városban a munkalehetőségek száma korlátozott, és a karrierkilátások sem túl biztatók, a fiatalok szükségesnek érzik további munkahelyek teremtését, amit jellemzően az államtól és az önkormányzattól várnak. Tovább nehezíti a fiatalok pályaválasztási helyzetét, hogy szüleik élethelyzetén keresztül ők is megtapasztalják, hogy a tradicionális szakmák, mint például a varrónő, villanszerelő és egyéb kétféle munkát végzők nem részesülnek társadalmi és anyagi megbecsülésben, így még ha szükség is lenne ezekre a szakmákra, a fiatalok nem motiváltak, hogy ebbe az irányba orientálódjanak. Kiemelt fontosságú tehát megismertetni a fiatalokkal a különböző szakmákat, munkalehetőségeket, hogy testközelből tapasztalják az egyes szakmák előnyeit illetve hátrányait, segítve őket ezzel a pályaválasztásban.

Munkalehetőségek kapcsán a műhelymunkában részt vevő fiatalok további problémákat fogalmaztak meg, például a rugalmas munkahelyek hiányát illetően, mely többször visszaköszön a város 2013-ban készült Helyi Esélyegyenlőségi Programjában is.

Gazdaság, vállalkozások

A fiatalok különös hangsúlyt fektetnének a kereskedelem és a mezőgazdaság fejlesztésére és termelőkapacitásának növelésére annak érdekében, hogy a szakemberek által megteremtett vállalkozások kiszolgálják az élet minden területét, és egyre több munkahelyet biztosítsanak a helyieknek, hogy a fiataloknak ne kelljen elhagyniuk Hajdúnánást munkavállalás céljából, valamint hogy a város külső piacra is tudjon termelni. Ezt a gondolatmenetet követve a fiatalok prioritásnak érzik a helyi ipar és mezőgazdaság termelékenységének növelését, valamint a helyi termékek, kezdeményezések (mint például a Nánási Portéka) és új vállalkozások indításának támogatását, hogy a város gazdaságilag önállóbbá válhasson, és növekedhessen. Ebben a folyamatban központi kérdés továbbá a fiatalok vállalkozás indításának támogatása, és segítése, mivel jelenleg a fiatalok jellemzően az államtól és az önkormányzattól várják a munkahelyek létesítését, és viszonylag kevés fiatal gondolkozik saját vállalkozás alapításában. Azok a fiatalok, akikben mégis felmerült a vállalkozásindítás ötlete, leginkább a szülői példákra építenek, sőt többen közülük a szülők vállalkozását vinnék tovább a későbbiekben. Ahogy azt az előzőekben is említettük, a fiatalok azonban tartanak az önálló vállalkozásindításban rejlő rizikóktól, és ezért kevésbé motiváltak ezen a téren.

Ellentétes tendenciaként azonban megfigyelhető, hogy a fiatalok fontosnak tartják, hogy Hajdúnánáson legyen pláza, ahol márkás ruhák is kaphatók. Ezt szükséges összevetni azonban azzal a ténnyel, hogy a település vezetőinek nem áll szándékában plázát létesíteni a városban, sokkal inkább a helyi hagyományokra kívánnak építeni.

A fiatalokkal elmondták, hogy a város fejlődése és fenntarthatósága szempontjából fontos szerepet tulajdonítanak a gazdaság megerősítésének, fejlesztésének, melyet a modern technikák széleskörű alkalmazásában, valamint a szélessávú internet lefedettségének bővítésében látnak. A fiatalok sarkalatosnak találják az energiatakarékosság kérdését és a megújuló energiaforrások használatára épülő energiaellátás képítettségének növelését. Külön kiemelték a geotermikus energia jelentőségét.

3. Fiatalok Nánáson 2016-2026

A fiatalokkal végzett közös munka után az eredmények egy hosszú távú stratégiai jövőképben kerültek összefoglalásra, melyből a stratégiaalkotási folyamat során egy középtávú koncepció és egy rövid távú cselekvési terv rajzolódott ki, összegyűjtve mindazon feladatokat és projekteket közép- illetve rövid távon, melyek megvalósulása mind egy-egy lépést jelent a jövőkép elérésének útján.

Ifjúsági jövőkép, hosszú távú stratégiai célok 2016-2026

Az ifjúsági tervezés során a helyzetelemzést követően a jövőképpalkotással folytattuk a munkát, mely során a fiataloknak csoportos műhelymunka keretében kellett elképzelniük, milyen lesz az a Hajdúnánás 10 év múlva, ahol ők is szívesen élnének. A fiatalok által meghatározott, a szakértők által véglegezett ifjúsági jövőkép Hajdúnánást az alábbiak szerint határozza meg 2025-re.

Hajdúnánás a fiatalok városa

- Hajdúnánáson aktív és öntevékeny ifjúsági közösségek működnek.
- A fiatalok szabadidejének eltöltését színvonalas, a kor igényeinek megfelelően felszerelt, közösségi életre és sportolásra alkalmas központok, parkok szolgálják.

- **A fiatalok elhelyezkedését, szakmai előre jutását és karrierépítését minőségi oktatás és minden igényt kielégítő képzési intézmények és eszközök biztosítják.**
- **A nemzedékek és a különböző társadalmi csoportok közötti kapcsolatot együttműködés, kölcsönösség és szolidaritás jellemzi.**
 - A város jelentős vonzerővel bír a vállalkozások számára, amelyek munkalehetőséget biztosítanak az életüket Hajdúnánáson tervező és az ide visszatérő fiatalok számára. A város infokommunikációs, kereskedelmi és szabadidős központ az itt és a térségben élő fiatalok számára.**

A jövőképből rajzolódik ki az az 5 irány, amelyhez hozzáigazítottuk mind a helyzetelemzés, mind az ifjúsági koncepció közép- és rövid távú céljait.

Ez az öt irány:

- Szabadidő, közösségi programok, terek
- Együttműködés, kommunikáció, részvétel
- Oktatás, képzés
- Pályaválasztás, munkaerőpiac, karrier
- Gazdaság, vállalkozások

Ifjúsági koncepció 2016-2020

Az ifjúsági koncepció a fiatalokkal végzett közös munka alkalmával definiált stratégiai célterületekre bontva került kidolgozásra, és a középtávú célokat foglalja magában.

A középtávú tervbe kerültek azok a témák, amiket a fiatalok konkrét teendőként fogalmaztak meg. Komoly problémákra, szükségletekre mutatnak rá a javaslatok, azok többnyire ötletszerűek, nem átgondoltak.¹⁴

A középtávú stratégiában azokat a feladatokat, projektötleteket mutatjuk be melyeket aktualitásuk és összetettségük miatt inkább középtávon 2018-2020 között van esély megvalósítani. A középtávú terv központjában azok a fejlesztések vannak, amelyek egyrészt a cselekvési tervben vázolt kialakítandó ifjúsági együttműködés (Ifjúsági Tanács)

¹⁴ A felületesség oka egyrészt, hogy a résztvevők jó része még a szociális képalkotás határán álló gyerek. (Középiskolások kevesen, hallgatók a vége felé hárman, fiatal felnőttek, pályakezdők pedig nem.) Másrészt összesen ugyan 80 körüli fiatalal dolgoztunk közösen, de közülük talán egy tucat vett részt mind a négy alkalmon, a legtöbbben csak 1-1 műhelyen jelentek meg, ez nehezítette a munka folytatólagosságát.

eredményeiből sarjadnak ki, másrészt hosszabbtávú tervezést, beavatkozást igényelnek, mint a 2016-os év. Természetesen a középtávú stratégia célja is a 2025-re fiatalok által kívánatosként felvázolt jövőkép elérése.

Szabadidő, közösségi programok, terek

A fiatalok által leginkább érintett fejlesztési területek - nem meglepő módon - a közösségi élethez, szabadidő eltöltéséhez, közösségi terekhez illetve a sportoláshoz kapcsolódnak.

Rendezvények:

- ⇒ Több, fiataloknak szóló rendezvényt kell megvalósítani Hajdúnánáson
- ⇒ Az Ifjúsági Ház éves programjának egyeztetése a fiatalok képviselőivel, valamint saját ötleteik értékelése
- ⇒ A fiataloknak szánt programokat, tereket őket is bevonva, velük tervezve kell kialakítani
- Biztonságos, fiatalok korosztályi szükségleteinek megfelelő szórakozási lehetőségek illetve szórakozóhelyek biztosítása

Ifjúsági együttműködés:

- Első lépésként ifjúsági együttműködés létrehozása szükséges
 - = A fiatalok valamennyi referencia csoportjából (általános iskolások, középiskolások, felsőoktatásban tanulók, fiatal felnőttek) meg kell találni az aktív fiatalokat és bevonni

Mozi:

- Találkozzanak a mozi üzemeltető Okkal-Más-Okkal Egyesület vezetőivel a fiatalok: a fiatalok szívesen elmondják az igényeiket (új filmek, 3D-s filmek), ugyanakkor szükséges megismerniük a mozi lehetőségeit, korlátait

Kommunikáció egymás közt és települési intézmények vezetőivel:

- ⇒ A fiatalok képviselői rendszeresen találkozzanak az egyes intézmények vezetőivel:
 - ⇒ Fiatalok megismerjék az intézményeket, azok feladatait, lehetőségeit, korlátait

- = Intézményvezetők és szakemberek megismerjék a fiatalokat és igényeiket
- = Fiatalok értesüljenek a nekik szánt lehetőségekről, programokról
- Felületei:
 - = hirdetőtábla
 - = virtuális felület
 - = Hajdúnánási TV

A mindennapos testnevelés miatt kevés és kicsi tornatermek:

- Szükséges a tanuszoda és tornaterem fejlesztése

Tömegsport lehetőségek bővítése, több szabadidős program:

- Civil szervezetek, sportegyesületek feladata egyeztetni a fiatalokkal

Város területén kijelölt fejlesztési irányok:

- Könyvtár ifjúsági részének bővítése:
 - = A fiatalok készítsenek egy listát, hogy mit olvasnak szívesen.
 - = Kapcsolat kiépítése a fiatalok és Móricz Pál Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény munkatársai között.
- Közúthálózat javítása:
 - = Rendbe tenni Hajdúnánást más településekkel összekötő utakat
 - = Településen belüli úthibákat kijavítani.
- Igény van kerékpárúthálózatra. (ITS is említi települési központ és Tedej között)
- Buszközlekedés:
 - = a Városháza, Piac és a temető között helyi buszra (idősek részére)
 - = Nyíregyháza és Debrecen felé sűrűbb járatok (Debrecen felé vonatfejlesztés is)

Együttműködés, kommunikáció, részvétel

- A város vezetése és az ifjúság között párbeszéd elindítása szükséges
 - = Legalább negyedévente találkozó a polgármester és a fiatalok képviselői között.
- A generációk közötti párbeszéd és együttműködés kiépítése szükséges:

- = hagyományörző alkalmak, népi játékok, vetélkedők, főzőversenyek, családi programok, önkéntes illetve segítő programok által
- = közös városszépítési akciók (szemétszedés, virágültetés)
- A fiatalok megismertetése a helyi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkájával, és bevonásuk a tevékenységébe
- Kommunikáció javítása a fiatalok felé:
 - = interaktív felületek közösségi portálokon
 - = ifjúsági műsor a Hajdúnánási TV-ben
- Ifjúsági együttműködés:
 - = Lehetőség a fiataloknak a város életébe való bekapcsolódáshoz.

Oktatás, képzés

- Gyakorlati oktatás fejlesztése
- Szakmákat testközelből megismertető alkalmak szervezése
- Új tornatermek kialakítása
- Széleskörű önkéntes munkára lehetőség biztosítása
- Fiatalok megismertetése az Erasmus + Programmal
- Kollégium felújítása

Pályaválasztás, munkaerőpiac, karrier

- Vállalkozás indításához tanácsadás nyújtása a fiataloknak
- Együttműködés kialakítása a Fiatal Vállalkozók Országos Szövetségével
- Széleskörű együttműködés megerősítése a Debreceni Egyetemmel a 2015-ben megszületett megállapodás alapján
- Gyakorlatközpontú pályaeorientációs tanácsadás megvalósítása a reális, gazdaság igényeit követő pályaválasztás érdekében
- Felsőoktatásban tanuló, végzett illetve sikeres beosztásban dolgozó hajdúnánásiak meghívása, hogy meséljenek tanulmányaikról, munkatapasztalataikról
- Felmérés készítése, hogy milyen szakma tanulására van igény a fiatalok körében

Gazdaság, vállalkozások

- Pályázati információk szélesebb körű terjesztése szükséges
- Pályázatok megírásához szakmai támogatást kell nyújtani
- Helyi vállalkozások támogatása
- Képzések, tájékoztató fórumok az induló vállalkozások számára
- Vállalkozói kompetencia fejlesztő tréning megvalósítása
- Szélessávú internet lefedettségének bővítése
- Nánási Portéka szélesebb körű marketingje helyben és a környékbeli településeken
- Fiatalok bevonása a környezettudatos városi intézkedések előkészítésébe

Ifjúsági cselekvési terv 2016

Az "Ifjúsági cselekvési terv 2016" azokat a feladatokat, projektötleteket emeli ki a középtávú stratégiából, illetve mutatja be részletesebben részfeladatokra bontva, melyeket jelentőségük és aktualitásuk miatt már 2016-ban fontos megvalósítani Hajdúnánás vezetésének és fiataljainak összefogásával, illetve melyek megteremtik további projektek és a párbeszéd lehetőségét a jövőben. A cselekvési terv központjában ezért az együttműködés és a részvétel áll, párbeszédet kezdeményezve a város fiataljait érintő legégetőbb kérdésekről.

Az alábbi feladatok megvalósítását javasoljuk 2016-ra:

- Háttérkutatás, a fiatalok igényeinek, szándékainak és lehetőségeinek felmérése a részvétel témájában

Tevékenység: Közösségi kérdőíven alapuló háttérkutatás a város iskoláiban, melynek lényege, hogy már magának a kérdőívnek a kérdéseit is a fiatalok fogalmazzák meg a részvétel illetve a város jövőjét érintő kérdések témakörében

Várható eredmény: Fiatalok széleskörű bevonása már a tervezési folyamat kezdeti stádiumába is, mely elősegítheti az új generációk aktív részvételét a város jövőjének alakításában

Időpont: 2016. március

- **Országos szakmai konferencia rendezése ifjúságfejlesztés és ifjúsági részvétel témában**

Tevékenység: A konferenciára Hajdúnánás jövője mellett elköteleződni vágyó fiatalok és szakemberek lesznek meghívva az ország különböző régióiból, akik példák, jó gyakorlatokon, hazai és nemzetközi modelleken keresztül tudják szemléltetni a részvétel fontosságát.

Várható eredmény: A konferencia hatására a hajdúnánási fiatalok ismeretekkel gazdagodnak az ifjúsági részvétel elméleti és gyakorlati megvalósulásaival kapcsolatban, mely elősegítheti aktív bekapcsolódásukat a város életébe.

Időpont: 2016. I. félév (április)

- **Három alkalmas műhelysorozat szervezése ifjúságfejlesztés és ifjúsági részvétel témában a 15-29 éves korosztály számára**

Tevékenység: 3x2 napos műhelyalkalmak szervezése a fiatalok társadalmi részvételének növelése, illetve közösségépítés céljából, melyhez szervesen hozzátartozik a fiatalok részvételi és együttműködési kompetenciáinak fejlesztése.

A három alkalmas műhelysorozat tematikája a következő:

1. alkalom: ismerkedés, együttműködés fejlesztése, csapatépítés,

2. alkalom: helyi (közösségi) illetve társadalmi részvételre érzékenyítő műhely,

3. alkalom: projektalkotás, a megszülető terveket a városvezetés értékeli, illetve párbeszédet kezdeményez a fiatalokkal a városfejlesztési szempontból legígéretesebb projektjeikről.

Az egyes műhelyalkalmakat követően a fiatalok egyeztetnek az eredményekről, ötleteikről, lehetséges jövőbeni projektekről a polgármesterrel valamint az önkormányzat vezetésével.

Várható eredmény: Az ifjúsági közösségi részvétel, valamint a párbeszéd és együttműködés rendszerének kialakítása és elmélyítése, hogy a műhelysorozatban részt vevő fiatalok valóban tevékeny szereplőivé válhassanak a város jövőépítési folyamataiban.

Felelős: Hajdúnánás Városi Önkormányzat

Időpont: 2016 folyamán három alkalommal (május, szeptember, október)

- **Vezetőképzés az ifjúsági részvételre nyitott fiataloknak, illetve csapatépítő tréning szervezése számukra**

Tevékenység: A műhelymunka során aktív szerepvállalásra nyitott fiatalok vezetőképzése, elméleti és gyakorlati ismereteik bővítése a társadalmi részvétel témakörében.

Várható eredmény: Ifjúsági képviselő megalkodásának előremozdítása, melynek tagjai rendelkeznek együttműködési kulcskompetenciákkal, képesek asszertív kommunikációt folytatni a város életének különböző szereplőivel, összekötve a város fiataljait és az önkormányzatot, valamint növelve a fiatalok aktív részvételét a város ügyeiben.

Felelős: Hajdúnánás Városi Önkormányzat

Időpont: 2016. IV. negyedév

- **Ifjúsági Tanács vagy más ifjúsági képviselő létrehozása**

Tevékenység: Hajdúnánás ifjúsági jövőképe iránt elkötelezett fiatalok és az önkormányzat közötti együttműködés rendszerének kiépítése, illetve az ifjúsági stratégiában felvázolt feladatok értékelésének és kivitelezésének előremozdítása

Részfeladatok:

- Az ifjúsági képviselő tagjainak kiválasztása a műhelysorozatban, illetve a vezetőképzésen részt vett fiatalok közül
- Az ifjúsági képviselő formájának meghatározása a fiatalok igényeinek megfelelően
- Az ifjúsági képviselő feladatkörének meghatározása
- Az ifjúsági képviselő alakuló ülésén a tagok közül felelősök kinevezése a jelen stratégiában meghatározott célterületekre
- Az ifjúsági képviselő és a város többi fiatalja közti kapcsolattartás és kommunikáció módjának kialakítása
- Az ifjúsági képviselő 2017-es évi programjának, prioritásainak meghatározása

Várható eredmény: A fiatalok szélesebb csoportja fog bekapcsolódni a település közösségi életében, folyamatos párbeszédben vannak egymással, egységes véleményt, célokat fogalmazznak meg, majd azokat továbbítják, képviselik a városvezetés felé, így érvényesítve saját érdekeiket. Hosszú távú eredmény: az ifjúsági jövőkép megvalósulása, a fiatalok Hajdúnánáson maradásának illetve oda való visszatérésüknek előremozdítása.

Felelős: Hajdúnánás Városi Önkormányzat

Időpont: 2016. IV. negyedév

- **Negyedévenkénti egyeztetés a város polgármesterével és az önkormányzat vezetésével a műhelymunka és a vezetőképzés eredményeiről, a későbbi években pedig az ifjúsági képviselet munkájáról, valamint az Ifjúság Stratégiai Kon koncepció megvalósulásáról**

Tevékenység: A település polgármestere, az önkormányzat vezetése és a fiatalok közötti negyedévenkénti megbeszélés a város jövőjéről, lehetőségeiről, a fiatalok igényeiről, a fiatalokat érintő programokról, témákról

Várható eredmény: A város vezetése közvetlen információt kap a fiatalok igényeiről, a fiatalok bepillantást nyernek a település vezetésének összetett munkájába, ezáltal alkalmuk nyílik az igények és a megvalósítható lehetőségek összehangolására.

Időpont: 2016. I., II., III., IV. negyedév

Ábrajegyzék

1. ÁBRA: AZ IFJÚSÁGFEJLESZTÉS MODELLJE (HROD 2006-2015)
2. ÁBRA: AZ IFJÚSÁGI STRATÉGIAI KONCEPCIÓ ELKÉSZÍTÉSÉNEK LÉPÉSEI
3. ÁBRA: HAJDÚNÁNÁS LAKOSSÁGA 1992-2014
4. ÁBRA: A VÁROS FOGYÁSI INDEXE 2010-2014
5. ÁBRA: A VÁROS LAKOSSÁGÁNAK ÖSSZETÉTELE ÉLETKORI SKÁLÁK SZERINT, NEMENKÉNTI BONTÁSBAN (KSH, T-STAR 2013)
6. ÁBRA: ÖREGEDÉSI MUTATÓ ORSZÁGOS, REGIONÁLIS, MEGYEI ÉS JÁRÁSI ÖSSZEVETÉSBE (LECHNER NONPROFIT KFT 2015.)
7. ÁBRA: ÖREGEDÉSI INDEX HAJDÚNÁNÁS TELEPÜLÉSEKEN 2010-2014 KÖZÖTT (JEP 2015)
8. ÁBRA: ÁLLANDÓ ELVÁNDORLÁSOK ÉS ODAVÁNDORLÁSOK 2010-2014 KÖZÖTT A HAJDÚNÁNÁSI JÁRÁS TELEPÜLÉSEIN (JEP, TEIR, KSH 2014)
9. ÁBRA: A NYILVÁNTARTOTT ÁLLÁSKERESŐK ÉLETKOR SZERINTI MEGOSZLÁSA
10. ÁBRA: NYILVÁNTARTOTT PÁLYAKEZDŐ ÁLLÁSKERESŐK SZÁMA NEMENKÉNT HAJDÚNÁNÁSON 2010-2013 (TEIR, NMH 2014)
11. ÁBRA: PÁLYAKEZDŐ MUNKANÉLKÜLIEK SZÁZALÉKOS ARÁNYA A NYILVÁNTARTOTT ÁLLÁSKERESŐK KÖZÖTT (JEP 2015)
12. ÁBRA: KINCSEK, ÉRTÉKEK ÉS FEJLESZTENDŐ TERÜLETEK – AZ IFJÚSÁGI MŰHELYMUNKA ÖSSZEFOGLALÓJA

